

YURTIMIZDA TA'LIM TIZIMIGA BERILAYOTGAN E'TIBOR.

Qashqadaryo viloyati Kasbi tumanidagi 14-umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qiruvchisi

Sultonova Shahnoza

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bugungi kunda yangi o'zbekistonda ta'lim berilayotgan e'tibor hamda talabalarning ilmiy faoliyatini tashkillashtirish uslublari tashkil etishda ilmiy ishlarning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Ilmiy tadqiqot, ijodiy faoliyat, pedagogik texnologiya, Ilmiy ishlar, ilmiy yondashuv, metodik usul.*

Zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash bugungi oliy ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifadir. Bugun oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini bosqichma-bosqich kreditmodul tizimiga o'tkazish, xalqaro tajribalardan kelib chiqib, oliy ta'limning ilg'or standartlarini joriy etish zarur. Shuningdek, oliy ta'lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarining barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo'shadigan, mehnat bozorida o'z o'rnini topa oladigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash hamon ahamiyatini yo'qotmagan. Ta'lim va fan sohasiga investitsiyalarni yo'naltirish, ta'lim sohasida keng qamrovli va chuqur islohotlar o'tkazish, mamlakat intellektual salohiyatini rivojlantirish iqtisodiy va ijtimoiy masalalarni hal etishning muhim garovi hisoblanadi. Davlatimiz rahbarining ta'lim sohasiga alohida e'tibor bilan yondashgani, ta'lim tizimida tubdan islohotlarni amalga oshirish siyosati davlat siyosatining eng muhim ustuvor yo'nalishi deb belgilangani mamalakatimizning iqtisodiy va ijtimoiy sohalardagi muvafaqiyatlarining kafolati bo'lishi shubhasiz. O'tgan yillar mobaynida Namangan davlat universiteti ijtimoiy-iqtisodiy sohalar uchun yuqori malakali kadrlar tayyorlaydigan yetakchi oliy ta'lim muassasalaridan biriga aylandi. Bunda yurtimizga har tomonlama yetuk, bilimli, zamonaviy bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollangan, raqobatbardosh kadrlar yetishtirishga alohida e'tibor qaratildi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ushbu sohaga aloqador videoselektor yig'ilishlarida, soha xodimlariga bayram tabrigi va Murojaatnomalarini eshitib har birimizda shunday histuyg'u vujudga keladiki, davlatimiz rahbari har bir chiqishlarida xoh u mamlakatimizda bo'lsin, xoh xalqaro miqyosdagi nufuzli anjumanlarda bo'lsin yangi g'oya va tashabbuslarini ilgari suradilar. Yaqinda O'zbekistonni xalqaro miqyosda obro'-e'tiborining oshishi bilan bog'liq voqeani guvohi bo'ldik. O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Birlashgan Millatlar tashkilotining 75-yubiley sessiyasida tarixiy nutq so'zladı. Avvalo, nutq o'zbek tili ona tilida bayon qilingani bilan tarixiy ahamiyatga ega. Ikkinchidan, yer yuzi aholisining tashvishga solayotgan masalalar yechimi bilan bog'liq aniq takliflar ilgari surildi. Shu bois,

Prezidentimizning BMT sessiyasida soʻzlagan nutqlari jahon hamjamiyati siyosatdonlari tomonidan juda katta qiziqish bilan kutib olindi, uni ular oʻrganmoqda, maʼqullamoqda. Bular tabiiyki, har bir Oʻzbekistonlik qatori biz maʼrifatchilarda ham gʻurur va faxr uygʻotmoqda. Ushbu fikrni davom ettirib, yana bir jihatni taʼkidlamoqchimiz. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Mustaqillik bayrami munosabati bilan xalqimizga yoʻllagan bayram tabriklarida Oʻzbekistonning kelgusi rivoji, yuksalishi bilan bogʻliq bir muhim gʻoyani ilgari surdilar, yaʼni “Oʻzbekistonda uchinchi Renessans davri uchun mustahkam poydevor yaratilmoqda” – dedilar. Ushbu daʼvatni joriy yildagi Murojaatnomalarida atroflicha asoslab berdilar, aniqrogʻi, xalqimiz oʻzining qadimiy va boy tarixida birinchi va ikkinchi uygʻonish davrini oʻz boshidan kechirganini chuqur ilmiy tahlil qilib berdi. Ayni chogʻda, “Mamlakatimizda keyingi yillarda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar misolida uchinchi uygʻonish davri uchun mustahkam poydevor yaratilmoqda” – deganlarida chuqur ilmiy asos bor, va bu yangi gʻoya “Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari” degan dasturiy konsepsiyaga hamohang deb bilamiz. Shuning uchun ham, avvalroq aytganimizdek, mamlakatimizda yoshlarimizni chuqur bilim, yuksak maʼnaviyat egasi qilib tarbiyalashda taʼlim tizimini yanada rivojlantirishga katta gʻamxoʻrlik qilinmoqda. Oʻqituvchi va murabbiylar kuni munosabati bilan bayram tabrigini har yili Prezidentimizning shaxsan oʻzlari yoʻllaganliklari, ushbu Murojaatnomada sohani yanada yangi bosqichga olib chiqish bilan bogʻliq, oʻqituvchining jamiyatda obroʻ- eʼtiborini yanada oshirish bilan bogʻliq aniq vazifalarni belgilab berganlari, yuqoridagi fikrimizning isbotidir. Prezidentimiz oʻz Murojaatnomalarida taʼlim tizimining barcha boʻgʻini: maktabgacha taʼlim, maktab taʼlimiga doir barcha dolzarb vazifalarni belgilab berdilar, uygʻonish davri uchun aynan shu tizimni yanada rivojlantirish zarurligini ilmiy asoslab berdi.

«Taʼlim sifatini oshirish – Yangi Oʻzbekiston taraqqiyotining yakkayu yagona toʻgʻri yoʻlidir! Ushbu sohada boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, taʼlim dargohlariga borib, oʻqituvchi va murabbiylar bilan koʻproq muloqot qilib, sifatni oshirish boʻyicha ular qoʻygan masalalarni birgalikda hal qilishimiz kerak deb taʼkidlab oʻtganlari bejiz emas bu bilan Oʻzbekistonning kelajagini taʼlim bilan qurishimizga yaqol misol boʻla oladi deb oʻylaymiz. Shu yurtda yashayotgan har bir insonning tinch va baxtli hayot kechirishi, uning sogʻligi joyida boʻlishi, yaxshi taʼlim olishi, oilasini tebratishi uchun qanday sharoit kerak boʻlsa, hammasini yaratib berishga harakat qilyapmiz va bu yoʻldan aslo toʻxtamaymiz. Biz Yangi Oʻzbekistonni “ijtimoiy davlat” tamoyili asosida qurishni maqsad qilyapmiz. Buni Konstitutsiyada mustahkamlashimiz kerak.

Bugungi kunda oliy taʼlim muassasalari talabalarini yangicha tafakkurga ega, ijodiy fikrlovchi, yuksak maʼnaviyatli qilib tarbiyalash oʻquv muassasalarimiz oldida turgan eng dolzarb muammolar sirasiga kiradi. Bunday muammolarni hal etish koʻp jihatdan taʼlim-tarbiya jarayonida qoʻllaniladigan samarali usullar, vositalar va ularni shakllantirish yoʻllariga ham bogʻliq. Demak, taʼlim muassasalarida yoshlarni mustaqil ishlash faolligini boshqarishda professor-pedagog tomonidan taʼlim-tarbiya jarayonini uzluksiz ravishda

barcha bosqichlarda amalga oshirishlariga bog'liq, deyish mumkin. Buning uchun ta'lim dargohlarida mustaqil ishlashga o'rganish tarbiyasini shakllantirishni dolzarb vazifa qilib qo'yimoq lozim. Pedagogik ta'limtarbiya tizimida har bir fan talaba-yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda ma'lum maqsadlar uchun o'z ta'sirini o'tkazadi. Talabalarni axloq qoidalari, fanlar bo'yicha bilimlarni baholash mezonlari, ichki tartib-qoidalari va nizomlari bilan belgilanadi. O'zbekistonda davlatning bu sohadagi siyosati va Ta'limni isloh qilish Konsepsiyasi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan 1997 yil 29 avgustda qabul qilingan «Ta'lim to'g'risida»gi yangi tahrirdagi Qonun hamda Kadrlar tayyorlash milliy dasturida o'z aksini topdi. Ta'limning muhim tarkibiy qismi bo'lgan ilmiy tadqiqot inson dunyoqarashini o'zgartirish, nazariy g'oyalarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, jamiyat taraqqiyotini ilgarilashiga ta'sir qiluvchi omildir. Talabalarining ijodiy kuchlari va qobiliyatlarini yuzaga chiqaruvchi ilmiy faoliyat jarayonini takomillashtirish ularni yetuk mutaxassis sifatida shakllanishiga yordam beradi. Bu esa ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil qilish usullarini tahlil etish zaruriyatini keltirib chiqaradi.

Maktablarda tashkil etilayotgan dars jarayonlari, bevosita ushbu ta'lim muassasalarining o'zida yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirilayotganligi quvonarli albatta. Maktablarda o'qitilayotgan chet tillari o'quvchilarni jahon standartlariga mos ravishda tarbiyalanayotganliklarini ko'rsatib bermoqda. Ta'lim olish barchamizning ham huquqimiz va albatta shu bilan birgalikda burchimiz ham hisoblanadi. Bu kabi normalarning barchasi Yangi O'zbekiston konstitutsiyasida o'z aksini topdi. Yangi Konstitutsiyamizning 50-moddasida, „Har kim ta'lim olish huquqiga ega. Davlat uzliksiz ta'lim tizimi, uning har xil turlari va shakllari, davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlari rivojlanishini ta'minlaydi. Davlat bepul umumiy o'rta ta'lim va boshlang'ich professional ta'lim olishni kafolatlaydi. Umumiy o'rta ta'lim majburiydir. Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim etiyolariga ega bo'lgan bolalar uchun inkluziv ta'lim va tarbiya ta'minlanadi“ shu kabi noramalar bilan mustahkamlandi. Shu bilan birgalikda maktablarda faoliyat olib borayotgan o'qituvchi va murabbiylarning ham huquqlarini yangi konstitutsiyamiz orqali mustahkamlanganligi ko'rishimiz mumkin. Yangi konstitutsiyamizning 52- moddasiga muvofiq, O'zbekiston Respublikasida o'qituvchining mehnati jamiyat va davlatni rivojlantirish, sog'lom, barkamol avlodni shakllantirish hamda tarbiyalash, xalqning ma'naviy va madaniy salohiyatini saqlash hamda boyitishning asosi sifatida e'tirof etiladi. Davlat o'qituvchilarning sha'ni va qadrdimmatini himoya qilish, ularning ijtimoiy va moddiy faravonligini, kasbiy jihatdan o'sishi to'g'risida g'amxo'rlik qiladi. Darhaqiqat bugungi kunda maktab ta'limiga bo'lan e'tiboer darajasi juda ham kuchaymoqda. O'quvchi yoshlarning malakali bilim olishi hamda shu bilan birgalikda ularni hayoti mobaynida yaxshi bir kasb-hunarni egallashlari uchun shart-sharoitlar bilan ta'minlanmoqda. Bu borada yoshlar o'zlari qiziqqan kasb hunarni egallashlari uchun qizqlarimizga tikuvchilik, qandolatchilik, gilamdo'zlik, ayollar sartaroshi kabi kasblar, yigitlarimizga esa erkaklar sartaroshligi, duradgorlik, ustachilik, yog'och o'ymakorligi va boshqa turdagi hunarlar ushbu sohalarning yetuk mutaxassislari tomonidan

o'rgatilib kelinmoqda. Hozirgi kunga kelib ota onalarga qulaylik yaratish maqsadida maktablarda kundalik.com electron platformasi tashkil etilgan bo'lib, undan ota-onalar farzandlarini to'g'ridan-to'g'ri onlayn tarzda nazoratga olib turishlari mumkin bo'ladi. Bugungi kun maktablarining infratuzilmasi juda ham chiroy ochib bormoqda. Yangidan yangi maktablar qurilmoqda, eskilari esa rekonstruksiya qilinmoqda. Bu kabi ishlardan ko'zlangan maqsad yoshlarni ilmi, bilimni qilib tarbiyalash, ertangi kunga yetuk inson sifatida yetkazib berishdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoev Sh M "Bilimli avlod – buyuk kelajakning , tadbirkor xalq – farovon hayotning, do„stona hamkorlik esa taraqqiyotning kafolatidir" mavzusidagi O„zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 26 yilligiga bag„ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi "Xalq so„zi" gazetasi 2018 yil 8 dekabr

2. O„zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 fevraldagi "Oliy o„quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to„g„risida" gi PF-4958 sonli Farmoni.

3. Yangi O„zbekiston Demokratik o„zgarishlar, keng imkoniyatlar va amaliy ishlar mamlakatiga aylanmoqda. Sh.M.Mirziyoyev. Toshkent 2021.

4. R.J. Ishmuhamedov, M.Yuldoshev, "Ta"lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar". Ta"lim tizimi xodimlari, metodistlar, o„quvchilar tarbiyachi va murabbiylar uchun qo„llanma. Toshkent - 2017. 3-nashr.

5. Vaxobov M.M. Umumiy o„rta ta"lim tizimida o„qitish sifati monitoringi modelini takomillashtirish // pedagogika fanlari doktori diss. –T., 2016. - 260 b